

Hygiëne tijdens het leefexperiment (blz. 174)

Anneke Boonstra

Over hygiëne in de prehistorie is vrijwel niets bekend. Wel weten we dat er aan haar- en huidverzorging werd gedaan, dat men zich al vroeg beschilderde met oker of andere verfstoffen en insmeerde met lekkere geurtjes, dat men zich zelfs tatoeëerde, kortom dat men aandacht had voor uiterlijkheden. Menselijk toch!

Het is echter niet bekend of de ijzertijdboer zich ook geregeld waste met of zonder zeep. Of kleren wel of niet gewassen werden, of je wel of niet je bed opmaakte, of de boerderij een grote beurt kreeg of niet, daar weet niemand iets van af. Wat we weten, kennen we vanaf de Middeleeuwen door geschriften, tekeningen en schilderijen. Van de vorige eeuw weten onze grootouders nog veel te vertellen. Ze hebben nog verhalen over het gehele gezin, dat zich éénmaal per week om de beurt waste in de tobbe. In de twintigste eeuw is er overdreven aandacht gekomen voor de verzorging van lichaam en haar. Des te moeilijker was het voor ons om twee `manen' lang alle verworven kennis uit te schakelen.

In de groep hadden we hierover niets van te voren afgesproken. We lieten de dingen op ons afkomen en ieder persoonlijk moest maar prehistorische oplossingen zien te vinden voor hygiënische zaken.

Ray bijvoorbeeld veegde met een stomp eindje van een wilgentakje haar tandoppervlak schoon en floste met een vlasdraad haar kiezen, wat ze `vlassen' noemde. Ze waste dagelijks haar gezicht en handen maar waste zich in die periode maar tweemaal helemaal met lauw water. Ze kamde en waste haar haren helemaal niet.

Regelmatig legden we lendenlappen in de week in de tot bad omgetoverde kano en hingen ze daarna te drogen.

Krea sneed, naast bovengenoemde dingen, met een mes tweemaal de nagels van haar handen en voeten kort. Ze kamde zo nu en dan haar haren. Haar maandverband bestond uit een linnen zakje met gedroogd mos voor het absorberen en een leren lapje tegen het doorlekken. Ze bond het linnen zakje met touwtjes om haar middel en ze begroef het mos na gebruik. Het linnen zakje werd in regenwater gewassen en weer gebruikt.

Thay had het meeste moeite met haar haren. Ze waste ze niet, daardoor werden ze touwerig en vet en moeilijk te kammen. De haren voelden vies aan. Naast de bovenvermelde hygiëne spoelde Thay zich ook op de W.C. elke keer van onderen schoon.

Sigurs had vanaf aanvang veel aandacht voor het wassen van zijn lichaam, zijn haren en zijn kleren. Die behoefte daalde met de `manen'.

De leefruimtes binnen en buiten kregen regelmatig een opruim en poetsbeurt. We leerden alle voorwerpen een eigen plaats te geven, zeker om de eigen spullen te kunnen terugvinden in het donker. Iedereen had ook de behoefte zijn bed zo klaar te maken dat hij er in het pikkedonker zo in kon kruipen.

Conclusie:

Om conclusies te trekken uit deze ontstane leefgewoonten omtrent hygiëne zijn `twee manen' te kort geweest.

Wellicht is een experiment van een jaar toereikend voor enig inzicht in deze materie. Dat heeft ook het voordeel dat men dan alle seizoenen heeft meegemaakt. In de zomer zal bijvoorbeeld ongetwijfeld meer gezweet worden en de lichaamsverzorging is bij warm weer heel anders.

